

Asia C-170/05

Denkavit Internationaal BV

ja

Denkavit France SARL

vastaan

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie

(Conseil d'État'n (Ranska) esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Sijoittautumisvapaus – Yhtiövero – Osinkojen jakaminen – Maassa asuville yhtiöille maksettujen osinkojen vapauttaminen verosta – Ulkomailla asuville yhtiöille maksetuista osingoista kannettu lähdevero – Kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehty verosopimus – Mahdollisuus vähentää lähdeverona kannettu määrä toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta

Julkisasiamies L. A. Geelhoedin ratkaisuehdotus 27.4.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (ensimmäinen jaosto) 14.12.2006

Tuomion tiivistelmä

1. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Verolainsäädäntö*

(EY 43 ja EY 48 artikla)

2. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Verolainsäädäntö*

(EY 43 ja EY 48 artikla)

1. EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, joka muodostaa sijoittautumisvapauden syrjivän rajoituksen sikäli kuin sillä asetetaan ulkomailla asuvan emoyhtiön vastattavaksi osinkojen verotuksesta aiheutuva rasitus mutta vapautetaan lähes täysin tästä rasituksesta maassa asuvat emoyhtiöt.

Tällaisella osinkojen erilaisella verokohtelulla emoyhtiöiden välillä niiden kotipaikan perusteella tehdään sijoittautumisvapauden käyttäminen vähemmän houkuttelevaksi muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille, jotka saattavat tämän johdosta luopua tytäryhtiön hankinnasta, perustamisesta tai ylläpitämisestä jäsenvaltiossa, joka säättää tällaisesta toimenpiteestä, ja mainitunlainen kohtelu muodostaa EY 43 ja EY 48 artiklassa lähtökohtaisesti kielletyn sijoittautumisvapauden rajoituksen.

Pitää paikkansa, että sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säättänyt välttääkseen tai vähentääkseen maassa asuvan yhtiön jakamien voittojen ketjuverotusta tai kaksinkertaista verotusta, maassa asuvien edunsaajina olevien osakkeenomistajien tilanne ei välttämättä ole vastaavanlainen kuin toisessa jäsenvaltiossa asuvien edunsaajina olevien osakkeenomistajien tilanne. Mikäli jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säättää, että

tuloverovelvollisia ovat maassa asuvien osakkeenomistajien lisäksi ulkomailla asuvat osakkeenomistajat osingoista, joita he saavat maassa asuvalta yhtiöltä, mainittujen ulkomailla asuvien osakkeenomistajien tilanne muistuttaa maassa asuvien osakkeenomistajien tilannetta.

Niinpä mikäli jäsenvaltio on päättänyt olla soveltamatta maassa asuviin verovelvollisiinsa tytäryhtiöiden sellaisten voittojen ketjuverotusta, jotka jaetaan osinkoina mainittujen yhtiöiden emoyhtiöille, vapauttamalla kyseiset osingot verosta, sen on ulotettava tämä toimenpide myös ulkomailla asuviin, mikäli sen verotustoimivallan käytöstä näihin ulkomailla asuviin aiheutuu vastaavanlainen, kyseisiin ulkomailla asuviin kohdistuva verotus.

(ks. 29, 30, 34, 35, 37 ja 41 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään ainoastaan ulkomailla asuvien emoyhtiöiden osalta maassa asuvien tytäryhtiöiden maksamiin osinkoihin kohdistuvasta lähdeveron muodossa kannettavasta verotuksesta, vaikka kyseisen jäsenvaltion ja jonkin toisen jäsenvaltion välisessä verosopimuksessa, jossa tämä lähdeverotus sallitaan, määrätään mahdollisuudesta vähentää mainitussa toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta kyseisen kansallisen lainsäädännön johdosta syntynyt verorasitus, jos emoyhtiön on mainitussa toisessa jäsenvaltiossa mahdotonta suorittaa verosopimuksessa määrättyä vähennystä.

Tällaisen verosopimuksen ja lainsäädännön soveltamisesta aiheutuva erilainen verokohtelu on ulottuvuudestaan riippumatta perustamissopimuksessa taatun sijoittautumisvapauden vastaista syrjintää emoyhtiöiden vahingoksi näiden kotipaikan sijainnin perusteella.

(ks. 49 ja 56 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

14 päivänä joulukuuta 2006 (*)

Sijoittautumisvapaus – Yhtiövero – Osinkojen jakaminen – Maassa asuville yhtiöille maksettujen osinkojen vapauttaminen verosta – Ulkomailla asuville yhtiöille maksetuista osingoista kannettu lähdevero – Kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehty verosopimus – Mahdollisuus vähentää lähdeverona kannettu määrä toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta

Asiassa C-170/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Conseil d'État (Ranska) on esittänyt 15.12.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 8.2.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Denkavit Internationaal BV ja

Denkavit France SARL

vastaan

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit K. Lenaerts (esittelevä tuomari), E. Juhász, K. Schiemann ja E. Levits,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-S?awiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.1.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Denkavit Internationaal BV ja Denkavit France SARL, edustajanaan avocat B. Soubeille,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, J. C. Gracia ja C. Jurgensen,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja D. J. M. de Grave,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään C. White, avustajanaan barrister J. Stratford,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. P. Keppenne ja R. Lyal,
- EFTAn valvontaviranomainen, asiamiehinään P. Bjørgan ja N. Fenger,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.4.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 43 artiklan tulkintaa suhteessa Ranskan verolainsäädäntöön, jossa tosiseikkojen tapahtuma-aikaan säädettiin lähdeveron kantamisesta tilanteesta, jossa Ranskassa asuva tytäryhtiö jakoi osinkoa ulkomailla asuvalle emoyhtiölle, kun taas Ranskassa asuvan tytäryhtiön Ranskassa asuvalle emoyhtiölle jakamat osingot oli lähes täysin vapautettu yhtiöverosta.

2 Tämä pyyntö on esitetty Conseil d'État:ssa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, jossa on kyse Denkavit France SARL:n (jäljempänä Denkavit France) ja Agro Finances SARL:n (jäljempänä Agro Finances), jotka ovat sijoittautuneet Ranskaan, emoyhtiölleen Denkavit Internationaal BV:lle (jäljempänä Denkavit Internationaal), joka on sijoittautunut Alankomaihin, maksamien osinkojen verotuksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansallinen lainsäädäntö

3 Code général des impôts'n (Ranskan yleinen verolaki, jäljempänä CGI) 119 bis §:n 2 momentin mukaan, sellaisena kuin sitä sovellettiin tosiseikkojen tapahtuma-aikana, Ranskassa asuvan yhtiön luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka verotuksellinen asuinpaikka tai kotipaikka ei ole Ranskassa, jakamista osingoista kannettiin 25 prosentin suuruinen lähdevero. Ranskassa asuvan yhtiön Ranskassa asuvalle osakkeenomistajalle jakamien osinkojen osalta ei ollut säädetty mistään lähdeverosta.

4 CGI:n 145 §:n ja 216 §:n mukaan emoyhtiön, jonka kotipaikka tai kiinteä toimipaikka oli Ranskassa, eduksi voitiin eräiden edellytysten täytyessä yhtiöiden voittojen verotuksessa soveltaa lähes täydellistä vapautusta sen tytäryhtiön jakamien osinkojen osalta. Lukuun ottamatta viiden prosentin osuutta mainitut osingot vähennettiin emoyhtiön veronalaisesta voitosta, ja täten ne olivat verosta vapaita mainitun yhtiön verotuksessa. Mainittu viiden prosentin osuus sisältyi emoyhtiön veronlaiseen voittoon, ja siihen sovellettiin yhtiöverotuksen verokantaa.

Ranskan ja Alankomaiden välinen verosopimus

5 Kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tulo- ja varallisuusverotuksessa 16.3.1973 Pariisissa allekirjoitetun Ranskan tasavallan ja Alankomaiden kuningaskunnan välisen verosopimuksen (jäljempänä Ranskan ja Alankomaiden välinen verosopimus) 10 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa. Kyseisen verosopimuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan näitä osinkoja voidaan kuitenkin verottaa enintään viiden prosentin verokannan mukaan osinkoja jakavan yhtiön asuinvaltiossa, kun kyse on emoyhtiöstä, joka omistaa vähintään 25 prosenttia tytäryhtiön pääomasta.

6 Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen 24 A artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan Alankomaiden kuningaskunta voi siellä asuvien henkilöiden osalta sisällyttää veron laskentaperustaan ne tulon osat, jotka kyseisen verosopimuksen mukaan ovat Ranskassa veronalaisia. Alankomaiden kuningaskunta myöntää niiden tulon osien osalta, jotka mainitun verosopimuksen 10 artiklan 2 kohdan nojalla ovat Ranskassa veronalaisia, hyvityksen, jonka määrä vastaa Ranskassa kannetun veron määrää mutta joka ei voi kuitenkaan ylittää näiden tulon osien johdosta kannettavan Alankomaiden veron määrää.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

7 Tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Denkavit Internationaalin omistuksessa oli 50 prosenttia Denkavit Francen pääomasta ja 99,9 prosenttia Agro Financesin pääomasta, ja jälkimmäisen omistuksessa oli puolestaan 50 prosenttia Denkavit Francen pääomasta.

8 Denkavit France ja Agro Finances, jotka sittemmin ovat sulautuneet, maksoivat vuosina 1987–1989 Denkavit Internationaalille osinkoja, joiden kokonaismäärä oli 14 500 000 Ranskan frangia (FRF).

9 CGI:n 119 bis §:n 2 momentin ja Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen 10 artiklan 2 kohdan nojalla edellä mainituista osingoista kannettiin lähdeverona viisi prosenttia eli 725 000 FRF.

10 Tribunal administratif de Nantesissa nostetun kanteen seurauksena Denkavit Internationaal sai palautuksena lähdeverona kannetun veron määrän. Cour administrative d'appel de Nantesin 13.3.2001 antamalla tuomiolla tribunal administratif de Nantesin tuomio kuitenkin kumottiin ja Denkavit Internationaalin maksettavaksi määrättiin 725 000 FRF:n suuruinen määrä.

11 Denkavit Internationaal ja Denkavit France tekivät viimeksi mainitusta tuomiosta kassaatiovalituksen Conseil d'État'han. Ne väittävät tässä tuomioistuimessa muun muassa, että Ranskan esillä oleva verolainsäädäntö on ristiriidassa EY 43 artiklan kanssa.

12 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin arvioi, että kyseessä oleva ranskalainen lainsäädäntö ei kohdistu osinkoja jakavaan maassa asuvaan yhtiöön vaan ulkomailla asuvaan emoyhtiöön, jolle osingot on maksettu, kun taas maassa asuvan emoyhtiön eduksi voidaan yhtiöiden voittojen verotuksen puitteissa soveltaa lähes täyttä vapautusta sen tytäryhtiöiden maksamien osinkojen osalta, mainittu tuomioistuin pohtii, ovatko – kun otetaan huomioon kuvattu erilainen verokohtelu – maassa asuva emoyhtiö ja ulkomailla asuva emoyhtiö objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa osinkojen lähdeverojärjestelmän suhteen.

13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös Ranskan ja Alankomaiden verosopimuksen vaikutusta arvioitaessa lähdeveron yhteensoveltuvuutta sijoittautumisvapauden kanssa.

14 Yhtäältä, koska Alankomaissa asuva emoyhtiö, joka saa osinkoja Ranskassa asuvalta yhtiöltä, voi mainitun verosopimuksen 24 artiklan nojalla lähtökohtaisesti vähentää Ranskassa maksamansa veron Alankomaissa maksettavan veron määrästä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko lähdeveroa, joka Ranskan ja Alankomaiden välisessä verosopimuksessa sallitaan määräämällä verokannan enimmäismäärästä ja kyseisen lähdeveron vähentämisestä mainittuja osinkoja saavan alankomaalaisen osakkeenomistajan verotuksessa, pitää ainoastaan keinona jakaa osinkojen verotus Ranskan tasavallan ja Alankomaiden kuningaskunnan kesken ilman, että sillä on vaikutusta alankomaalaisen emoyhtiön kokonaisverorasitukseen ja täten mainitun yhtiön sijoittautumisvapauteen.

15 Kyseinen tuomioistuin nostaa toisaalta esiin kysymyksen välttämättömyydestä ottaa huomioon se seikka, että Alankomaissa asuvan yhtiön eduksi voidaan soveltaa edellä kuvattua hyvitystä ainoastaan, mikäli sen Alankomaissa maksettavana olevan veron määrä on suurempi kuin Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen 24 artiklan nojalla verosta vähennettävä määrä.

16 Koska Conseil d'État katsoi, että pääasian oikeudenkäynnin ratkaisu edellyttää yhteisön oikeuden tulkintaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko järjestelmä, jossa osinkoja saavan muualla kuin Ranskassa asuvan emoyhtiön on maksettava veroa, kun taas Ranskassa asuvat emoyhtiöt on vapautettu tästä verosta, ristiriidassa sijoittautumisvapauden periaatteen kanssa?
- 2) Onko tällainen lähdeverojärjestelmä itsessään ristiriidassa sijoittautumisvapauden periaatteen kanssa, vai onko Ranskan ja toisen jäsenvaltion välinen verosopimus otettava huomioon sen arvioimiseksi, onko tämä järjestelmä sijoittautumisvapauden periaatteen mukainen, koska tässä sopimuksessa, jossa kyseinen lähdevero sallitaan, määrätään mahdollisuudesta vähentää tässä toisessa valtiossa suoritettavasta verosta kyseessä olevan järjestelmän mukaisesti suoritettu vero?
- 3) Jos edellä [toisessa kysymyksessä] esitetty jälkimmäinen vaihtoehto hyväksytään, riittääkö edellä mainitun sopimuksen olemassaolo siihen, että kyseessä olevaa järjestelmää voidaan pitää pelkkänä tapana jakaa verotettava tulo kyseisten kahden valtion välillä tämän vaikuttamatta yrityksiin, vai voiko se, että emoyhtiön, joka ei asu Ranskassa, voi olla mahdotonta soveltaa sopimuksessa määrättyä vähennystä, merkitä sitä, että tämän järjestelmän on katsottava

loukkaavan sijoittautumisvapauden periaatetta?”

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

17 Heti aluksi on huomautettava, että pääasian oikeudenkäynnissä on kyse eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/435/ETY (EYVL L 225, s. 6) vanhemmista tosiseikoista. Näin ollen ennakkoratkaisukysymyksiin annettavat vastaukset perustuvat yksinomaan EY:n perustamissopimuksen merkityksellisiin määräyksiin.

Ensimmäinen kysymys

18 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustelea pääpiirteissään sitä, onko EY 43 artiklan kanssa ristiriidassa se, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään veronalaiseksi maassa asuvien tytäryhtiöiden toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille emoyhtiöilleen maksamat osingot, vaikka maassa asuvat emoyhtiöt on tältä osin vapautettu verotuksesta lähes kokonaan. Ensimmäinen kysymys on täten ymmärrettävä siten, että se koskee myös EY 48 artiklaa.

19 Aluksi on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, mutta jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaansa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta (asia C-279/93, Schumacker, tuomio 14.2.1995, Kok. 1995, s. I-225, 21 kohta; asia C-264/96, ICI, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. I-4695, 19 kohta ja asia C-471/04, Keller Holding, tuomio 23.2.2006, Kok. 2006, s. I-2107, 28 kohta) ja pidättäytyttävä kaikesta kansalaisuuteen perustuvasta syrjinnästä (asia C-80/94, Wielockx, tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. I-2493, 16 kohta; asia C-311/97, Royal Bank of Scotland, tuomio 29.4.1999, Kok. 1999, s. I-2651, 19 kohta ja yhdistetyt asiat C-397/98 ja C-410/98, Metallgesellschaft ym., tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1727, 37 kohta).

20 Sijoittautumisvapaus, joka EY 43 artiklassa tunnustetaan jäsenvaltioiden kansalaisille ja joka sisältää oikeuden ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeuden perustaa ja johtaa yrityksiä niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia, sisältää EY 48 artiklan mukaan niiden jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettujen yhtiöiden, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan yhteisön alueella, oikeuden harjoittaa toimintaansa kyseisessä jäsenvaltiossa tytäryhtiön, sivuliikkeen tai kauppaedustajan liikkeen välityksellä (ks. mm. asia C-307/97, Saint-Gobain ZN, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6161, 35 kohta ja em. asia Keller Holding, tuomion 29 kohta).

21 Sijoittautumisvapauten kohdistuvien rajoitusten poistaminen ulottuu niihin rajoituksiin, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisten, joiden kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa, mahdollisuutta perustaa kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä jonkin muun jäsenvaltion alueelle (asia 270/83, komissio v. Ranska, tuomio 28.1.1986, Kok. 1986, s. 273, Kok. Ep. VIII, s. 407, 13 kohta ja em. asia Royal Bank of Scotland, tuomion 22 kohta).

22 Yhtiöiden osalta on mainittava, että niiden EY 48 artiklassa tarkoitetun kotipaikan tarkoituksena on määritellä luonnollisten henkilöiden kansalaisuuden tavoin yhtiöillä oleva yhteys tietyn valtion oikeusjärjestykseen (ks. em. yhdistetyt asiat Metallgesellschaft ym., tuomion 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Sen hyväksyminen, että jäsenvaltio, johon maassa asuva tytäryhtiö on sijoittautunut, voisi vapaasti kohdella tytäryhtiötä eri tavalla pelkästään sillä perusteella, että sen emoyhtiön kotipaikka sijaitsee jossakin toisessa jäsenvaltiossa, tekisi EY 43 artiklan sisällyksettömäksi (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Ranska, tuomion 18 kohta; asia C-330/91, Commerzbank, tuomio 13.7.1993, Kok. 1993, s. I-4017, 13 kohta; em. yhdistetyt asiat

Metallgesellschaft ym., tuomion 42 kohta ja asia C-446/03, Marks & Spencer, tuomio 13.12.2005, Kok. 2005, s. I-10837, 37 kohta). Sijoittautumisvapaudella pyritään täten takaamaan omiin kansalaisiin nähden samanlainen kohtelu jäsenvaltiossa, johon tytäryhtiö sijoittautuu, kieltämällä kaikki yhtiöiden kotipaikan sijaintiin perustuva – jopa vähäinenkin – syrjintä (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Ranska, tuomion 14 kohta ja em. asia Saint-Gobain ZN, tuomion 35 kohta).

23 Pitää paikkansa, että yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että vero-oikeudessa verovelvollisten asuinpaikka voi olla tekijä, joka voi oikeuttaa kansalliset säännöt, jotka merkitsevät maassa asuvien verovelvollisten ja ulkomailla asuvien verovelvollisten erilaista kohtelua (em. asia Marks & Spencer, tuomion 37 kohta).

24 Maassa asuvien verovelvollisten ja ulkomailla asuvien verovelvollisten erilaista kohtelua ei täten itsessään voida pitää perustamissopimuksessa tarkoitettuna syrjintänä (ks. vastaavasti em. asia Wielockx, tuomion 19 kohta).

25 Mainittuihin kahteen luokkaan kuuluvien verovelvollisten erilaista kohtelua on kuitenkin pidettävä perustamissopimuksessa tarkoitettuna syrjintänä, kun tilanteiden välillä ei ole mitään sellaista objektiivista eroa, jolla mainittu erilainen kohtelu voitaisiin perustella (ks. vastaavasti em. asia Schumacker, tuomion 36–38 kohta ja em. asia Royal Bank of Scotland, tuomion 27 kohta).

26 Nyt esillä olevassa tilanteessa pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta lainsäädännöstä aiheutuu Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen vaikutuksista riippumatta se, että maassa asuvan tytäryhtiön emoyhtiölleen maksamia osinkoja kohdellaan verotuksellisesti eri tavalla sen mukaan, onko emoyhtiö maassa asuva vai ulkomailla asuva.

27 Nimittäin, vaikka maassa asuvien emoyhtiöiden osalta niiden saamat osingot voidaan vapauttaa verotuksesta lähes täysin, ulkomailla asuvilta emoyhtiöiltä sitä vastoin kannetaan lähdeveron muodossa veroa, jonka määrä on 25 prosenttia jaettujen osinkojen määrästä.

28 Täten ulkomailla asuville emoyhtiöille maksettuihin osinkoihin, toisin kuin maassa asuville emoyhtiöille maksettuihin osinkoihin, kohdistuu Ranskan verolainsäädännön nojalla ketjuverotus, koska – kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 16–18 kohdassa – kyseisiä osinkoja verotetaan ensimmäisen kerran osinkoja jakavan maassa asuvan tytäryhtiön yhtiöverotuksessa ja toisen kerran lähdeverona, joka kannetaan näitä osinkoja saavalta ulkomailla asuvalta emoyhtiöltä.

29 Tällainen osinkojen erilainen verokohtelu emoyhtiöiden välillä niiden kotipaikan perusteella muodostaa EY 43 ja EY 48 artiklassa lähtökohtaisesti kielletyn sijoittautumisvapauden rajoituksen.

30 Pääasiassa kyseessä olevalla verotuksellisella toimenpiteellä tehdään sijoittautumisvapauden käyttäminen vähemmän houkuttelevaksi muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille, jotka saattavat tämän johdosta luopua tytäryhtiön hankinnasta, perustamisesta tai ylläpitämisestä jäsenvaltiossa, joka säättää tällaisesta toimenpiteestä (ks. vastaavasti asia C-324/00, Lankhorst-Hohorst, tuomio 12.12.2002, Kok. 2002, s. I-11779, 32 kohta ja em. asia Keller Holding, tuomion 35 kohta).

31 Ranskan hallitus väittää kuitenkin, että mahdollisuuden osinkojen lähes täysimääräiseen verosta vapautukseen voivat saada myös ulkomailla asuvat emoyhtiöt, joilla on Ranskassa kiinteä toimipaikka. Kun asiaa arvioidaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen lähdeverosäännöksen valossa, sellaisten ulkomailla asuvien emoyhtiöiden tilanne, joilla ei ole Ranskassa kiinteää toimipaikkaa, ei Ranskan hallituksen mukaan ole verrattavissa maassa asuvien emoyhtiöiden tai sellaisten ulkomailla asuvien emoyhtiöiden tilanteeseen, joilla on Ranskassa kiinteä toimipaikka.

32 Mainittu hallitus lisää, että alueperiaatteen mukaan maassa asuvien tytäryhtiöiden ulkomailla asuville emoyhtiöille, joilla ei ole Ranskassa kiinteää toimipaikkaa, maksamien osinkojen vapauttaminen verosta mahdollistaisi sen, että viimeksi mainitut voivat välttyä kaikelta verotukselta kyseisten tulojen osalta sekä Ranskassa että Alankomaissa, ja tällä puututtaisiin verotustoimivallan jakoon Ranskan tasavallan ja Alankomaiden kuningaskunnan välillä.

33 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä.

34 Pitää paikkansa, että sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säätänyt välttääkseen tai vähentääkseen maassa asuvan yhtiön jakamien voittojen ketjuverotusta tai kaksinkertaista verotusta, maassa asuvien edunsaajina olevien osakkeenomistajien tilanne ei välttämättä ole vastaavanlainen kuin toisessa jäsenvaltiossa asuvien edunsaajina olevien osakkeenomistajien tilanne (ks. vastaavasti asia C-374/04, *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomio 12.12.2006, 57–65 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

35 Mikäli jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säätää, että tuloverovelvollisia ovat maassa asuvien osakkeenomistajien lisäksi ulkomailla asuvat osakkeenomistajat osingoista, joita he saavat maassa asuvalta yhtiöltä, mainittujen ulkomailla asuvien osakkeenomistajien tilanne muistuttaa maassa asuvien osakkeenomistajien tilannetta (em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 68 kohta).

36 Mitä nyt esillä olevassa asiassa tulee Ranskassa asuvien tytäryhtiöiden jakamien osinkojen verotukseen Ranskassa, osinkoja saavat emoyhtiöt ovat vastaavanlaisessa tilanteessa, saivatpa ne näitä osinkoja maassa asuvan emoyhtiön tai sellaisen ulkomailla asuvan emoyhtiön ominaisuudessa, jolla on Ranskassa kiinteä toimipaikka, taikka sellaisen ulkomailla asuvan emoyhtiön ominaisuudessa, jolla ei ole Ranskassa kiinteää toimipaikkaa. Kaikissa näissä tilanteissa Ranskan tasavalta kantaa veroa maassa asuvalta yhtiöltä saaduista osingoista.

37 Tältä osin on katsottava, että maassa asuvien emoyhtiöiden eduksi sovellettavan osinkojen verovapautuksen tarkoituksena on estää tytäryhtiöiden sellaisten voittojen ketjuverotus, jotka jaetaan osinkoina mainittujen yhtiöiden emoyhtiöille. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 22 kohdassa, koska Ranskan tasavalta on päättänyt olla soveltamatta maassa asuviin verovelvollisiinsa tällaista verotusta, sen on ulotettava tämä toimenpide myös ulkomailla asuviin, mikäli sen verotustoimivallan käytöstä näihin ulkomailla asuviin aiheutuu vastaavanlainen, kyseisiin ulkomailla asuviin kohdistuva verotus (ks. vastaavasti em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 70 kohta).

38 Tässä yhteydessä lähdeverojärjestelmää, jota sovelletaan ainoastaan maassa asuvien tytäryhtiöiden sellaisille ulkomailla asuville emoyhtiöille maksamiin osinkoihin, joilla ei ole Ranskassa kiinteää toimipaikkaa, ei voida perustella välttämättömyydellä estää yhtiöitä välttymästä täysin kyseisten osinkojen verotukselta sekä Ranskassa että Alankomaissa, koska myöskään maassa asuvalta emoyhtiöiltä ei kanneta myöhemmin näihin osinkoihin kohdistuvaa veroa.

39 Koska pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä kieltäydytään myöntämästä ulkomailla asuville emoyhtiöille edullisempaa kansallista verokohtelua, joka maassa asuville emoyhtiöille myönnetään, mainittu lainsäädäntö muodostaa perustamissopimuksen kanssa ristiriidassa olevan syrjivän toimenpiteen sikäli kuin siinä säädetään, että maassa asuvien tytäryhtiöiden alankomaalaisille emoyhtiöille maksamia osinkoja verotetaan ankarammin kuin vastaavia ranskalaisille emoyhtiöille maksettuja osinkoja.

40 Koska Ranskan tasavalta ei ole vedonnut muihin oikeuttamisperusteisiin, on todettava, että

pääasiassa kyseessä olevat kansalliset säännökset muodostavat EY 43 ja EY 48 artiklan vastaisen syrjivän toimenpiteen, joka perustuu siihen, sijaitseeko emoyhtiöiden kotipaikka Ranskassa vai jossain muussa jäsenvaltiossa.

41 Täten ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että EY 43 ja EY 48 artiklaa on tulkittava siten, että niiden kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, joka muodostaa sijoittautumisvapauden syrjivän rajoituksen sikäli kuin sillä asetetaan ulkomaille asuvan emoyhtiön vastattavaksi osinkojen verotuksesta aiheutuva rasitus mutta vapautetaan lähes täysin tästä rasituksesta maassa asuvat emoyhtiöt.

Toinen ja kolmas kysymys

42 Toisella ja kolmannella kysymyksellä, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee pääpiirteissään sitä, voiko ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus olla erilainen siksi, että Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen mukaan Alankomaissa asuva emoyhtiö voi lähtökohtaisesti vähentää mainitussa valtiossa maksamastaan verosta Ranskassa kannetun veron, ja täten lähdevero on ainoastaan seurausta verotustoimivallan jaosta kyseisten jäsenvaltioiden välillä, eikä tätä voida moittia EY 43 tai EY 48 artiklan näkökulmasta arvioituna huolimatta siitä, että Alankomaissa asuvan emoyhtiön voi olla mahdotonta suorittaa mainitussa verosopimuksessa määrättyä vähennystä.

43 Tältä osin on aluksi muistutettava, että koska yhteisössä ei ole toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä eikä EY 293 artiklan toisen luetelmakohdan mukaisia kaikkien jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia, jäsenvaltiot ovat edelleen toimivaltaisia määrittelemään tulojen verotusperusteet estääkseen tarvittaessa sopimusteitse kaksinkertaisen verotuksen. Tässä yhteydessä jäsenvaltiot voivat kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tekemissään kahdenvälisissä sopimuksissa vahvistaa liittymätekijät, joiden perusteella verotustoimivalta jakaantuu (ks. vastaavasti em. asia Saint-Gobain ZN, tuomion 57 kohta ja asia C-265/04, Bouanich, tuomio 19.1.2006, Kok. 2006, s. I-923, 49 kohta).

44 Jäsenvaltiot eivät voi kuitenkaan näin jaetun verotustoimivallan käyttämisen yhteydessä vapauttaa itseään velvollisuudesta noudattaa yhteisön oikeussääntöjä tämän tuomion 19 kohdassa mainitun periaatteen mukaisesti (em. asia Saint-Gobain ZN, tuomion 58 kohta). Tämä verotustoimivallan jakaminen ei missään nimessä salli jäsenvaltioiden ottavan käyttöön yhteisön oikeussääntöjen vastaista syrjintää (em. asia Bouanich, tuomion 50 kohta).

45 Koska nyt esillä olevassa asiassa verojärjestelmä, joka on seurausta Ranskan ja Alankomaiden välisestä verosopimuksesta, kuuluu pääasiaan sovellettaviin oikeussääntöihin ja koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt sen sellaisena, yhteisöjen tuomioistuimen on otettava se huomioon yhteisön oikeuden tulkitsemiseksi tavalla, josta on hyötyä kansalliselle tuomioistuimelle (ks. vastaavasti asia C-319/02, Manninen, tuomio 7.9.2004, Kok. 2004, s. I-7477, 21 kohta; em. asia Bouanich, tuomion 51 kohta ja em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomion 71 kohta).

46 Ranskan ja Alankomaiden välisestä verosopimuksesta seuraavan verokohtelun osalta on muistutettava, että Denkavit Internationaalin tapaisella ulkomaille asuvalla yhtiöllä on mainitun verosopimuksen nojalla lähtökohtaisesti oikeus vähentää Alankomaissa maksamastaan verosta ranskalaista alkuperää olevista osingoista kannettu viiden prosentin lähdevero. Tämä vähennys ei voi kuitenkaan ylittää mainittujen osinkojen johdosta maksettavaksi tulevan alankomaalaisen veron määrää. Asiassa on kuitenkin ilmeistä, että alankomaalaisten emoyhtiöiden ulkomaista alkuperää – eli esimerkiksi ranskalaista alkuperää – olevat osingot on Alankomaiden kuningaskunnassa vapautettu verosta ja täten ranskalaisen lähdeveron johdosta ei myönnetä mitään vähennystä.

47 Täten on todettava, että Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen ja asian kannalta merkityksellisen Alankomaiden lainsäädännön yhdistetty soveltaminen ei mahdollista sitä, että ensimmäiseen kysymykseen annetussa vastauksessa mainitut sijoittautumisvapauden rajoituksen vaikutukset poistettaisiin.

48 Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen ja asian kannalta merkityksellisen Alankomaiden lainsäädännön nojalla Alankomaihin sijoittautuneelta emoyhtiöltä, joka saa osinkoja Ranskaan sijoittautuneelta tytäryhtiöltä, kannetaan lähdeveron muodossa veroa, jonka enimmäismäärä mainitun verosopimuksen nojalla tosin on viisi prosenttia kyseessä olevista osingoista, kun taas Ranskaan sijoittautunut emoyhtiö on vapautettu tästä verosta lähes täysin, kuten tämän tuomion 4 kohdassa on esitetty.

49 Mainitun verosopimuksen ja lainsäädännön soveltamisesta aiheutuva erilainen verokohtelu on ulottuvuudestaan riippumatta perustamissopimuksessa taatun sijoittautumisvapauden vastaista syrjintää emoyhtiöiden vahingoksi näiden kotipaikan sijainnin perusteella.

50 EY 43 artiklassa kielletään nimittäin sijoittautumisvapauden ulottuvuudeltaan vähäinenkin tai vähämerkityksinen rajoittaminen (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Ranska, tuomion 21 kohta; asia C-34/98, komissio v. Ranska, tuomio 15.2.2000, Kok. 2000, s. I-995, 49 kohta ja asia C-9/02, De Lasteyrie du Saillant, tuomio 11.3.2004, Kok. 2004, s. I-2409, 43 kohta).

51 Ranskan hallitus väittää tältä osin, että kansainvälisessä vero-oikeudessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti ja kuten Ranskan ja Alankomaiden välisestä verosopimuksesta ilmenee, verovelvollisen asuinvaltion – eikä veronalaisten tulojen lähdevaltion – tehtävänä on korjata kaksinkertaisen verotuksen vaikutukset.

52 Tätä väitettä ei voida hyväksyä, koska niillä ei ole merkitystä nyt esillä olevassa asiayhteydessä.

53 Ranskan tasavalta ei voi vedota Ranskan ja Alankomaiden väliseen verosopimukseen välttyäkseen sille perustamissopimuksen nojalla kuuluvien velvollisuuksien noudattamiselta (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Ranska, tuomio 28.1.1986, 26 kohta).

54 Ranskan ja Alankomaiden välisen verosopimuksen ja asian kannalta merkityksellisen Alankomaiden lainsäädännön yhdistetty soveltaminen ei mahdollista sen ketjuverotuksen välttämistä, jollaista ulkomailla asuvaan emoyhtiöön – erotuksena maassa asuvasta emoyhtiöstä – sovelletaan, eikä täten ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen yhteydessä mainittujen sijoittautumisvapauden rajoitusten vaikutusten poistamista, kuten tämän tuomion 46–48 kohdassa on esitetty.

55 Vaikka maassa asuvien emoyhtiöiden eduksi sovelletaan verojärjestelmää, jonka ansiosta ne välttyvät ketjuverotukselta, kuten tämän tuomion 37 kohdassa on esitetty, ulkomailla asuviin emoyhtiöihin sitä vastoin sovelletaan tällaista verotusta niiden Ranskaan sijoittautuneiden tytäryhtiöiden jakamien osinkojen osalta.

56 Niinpä toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että EY 43 ja EY 48 artiklaa on tulkittava siten, että niiden kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään ainoastaan ulkomailla asuvien emoyhtiöiden osalta maassa asuvien tytäryhtiöiden maksamiin osinkoihin kohdistuvasta lähdeveron muodossa kannettavasta verotuksesta, vaikka kyseisen jäsenvaltion ja jonkin toisen jäsenvaltion välisessä verosopimuksessa, jossa tämä lähdeverotus sallitaan, määrätään mahdollisuudesta vähentää mainitussa toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta kyseisen kansallisen lainsäädännön johdosta syntynyt verorasitus, jos

emoyhtiön on mainitussa toisessa jäsenvaltiossa mahdotonta suorittaa verosopimuksessa määrättyä vähennystä.

Oikeudenkäyntikulut

57 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, joka muodostaa sijoittautumisvapauden syrjivän rajoituksen sikäli kuin sillä asetetaan ulkomailla asuvan emoyhtiön vastattavaksi osinkojen verotuksesta aiheutuva rasitus mutta vapautetaan lähes täysin tästä rasituksesta maassa asuvat emoyhtiöt.

2) EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään ainoastaan ulkomailla asuvien emoyhtiöiden osalta maassa asuvien tytäryhtiöiden maksamiin osinkoihin kohdistuvasta lähdeveron muodossa kannettavasta verotuksesta, vaikka kyseisen jäsenvaltion ja jonkin toisen jäsenvaltion välisessä verosopimuksessa, jossa tämä lähdeverotus sallitaan, määrätään mahdollisuudesta vähentää mainitussa toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta kyseisen kansallisen lainsäädännön johdosta syntynyt verorasitus, jos emoyhtiön on mainitussa toisessa jäsenvaltiossa mahdotonta suorittaa verosopimuksessa määrättyä vähennystä.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.